

» fixerunt cum passionibus et concupiscentiis¹. » Hoc significare congruenter intelligitur tympanum, quod assumpsit Maria, ut huic cantico consonaret. In ligno enim caro extenditur, ut tympanum fiat : et ex cruce discunt suavem sonum gratiæ confiteri. Humiles ergo per baptismum facti gratiæ pietate, et extincta ibi nostra superbia, per quam superbus inimicus nobis dominabatur, ut jam qui gloriatur, in Domino gloriatur : « Cantemus Domino : » gloriose enim magnificatus est ; equum et equitem proiecit in mare². »

¹ Galat. v, 24 — ² Exod. xv, 21.

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

SERMONES

AD POPULUM

CLASSIS V.

SERMONES DUBII.

SERMO CCCLXIV¹.

De Samsone.

I. SAMSON fortitudinem habuit de gratia, non de natura. Nam si fortis esset natura, cum ei capillus demeretur, fortitudo non adimeretur. Et ubi erat illa potentissima fortitudo, nisi in eo quod Scriptura dixit, « Incedebat cum illo Spiritus Domini² » Ad Domini Spiritum pertinebat illa fortitudo. In Samson vas

¹ Alias de Tempore 117. — ² Judic. xiii, 25.

erat, in Spiritu plenitudo erat. Vas impleri et exinaniri potest. Omne autem vas aliunde habet complementum. Ideo in Paulo ipsa gratia commendata est, quando dicitur est « Vas electionis ¹. » Videamus ergo Allophylis qualem parabolam Samson proposuit. « De edente, inquit, exivit cibus, et de forti est egressa dulcedo ². » Proditā est hęc parabola, delatā ad amicos, soluta est; victus est Samson. Hic si justus est, latet: valde in profundo est hujus viri justitia. Nam et quod legitur victus blanditiis muliebribus, et quod ad meretricem intravit, videtur hujus meritum vacillare minus intelligentibus secreta veritatis. Nam et Propheta uxorem mere ricem præcepto Domini jubetur accipere ³. Fortasse poterimus dicere hoc in Veteri Testamento criminosa vel damnabilia non fuisse, quandoquidem hoc quod dicebat vel agebat, prophetia erat. Requiramus ergo quid significaverit victus, quid significaverit victor, quid significaverit cedens blanditiis muliebribus, quid significaverit prodens secretum parabola, quid significaverit intrans ad meretricem, quid significaverit vulpes capiens, et per caudas vulpium, quibus ignem alligavit, inimicorum fructus incendens. Quos quidem fructus de compendio incendere potuit, si non in vulpibus mysterium cogitaret. Numquid enim stipula arida ardere non potuit, nisi ignem per eam vulpes transferrent? Intelligamus ergo grandia latere mysteria.

II. Quid erat Samson? Si dicam: Christum significabat, verum mihi dicere videor; sed continuo occurrit cogitantibus: Et Christus vincitur blanditiis muliebribus? Et Christus quomodo intelligitur ad meretricem intrare potuisse? Deinde et Christus, quando capite nudatur, capillo raditur, virtute spoliatur, alligatur, exæ-

¹ Act. ix, 15. — ² Judic. xiv, 14. — ³ Osee, i, 2.

catur, illuditur? Evigila, fides ¹, attende quid sit Christus, non solum quid fecit, sed etiam quid passus est Christus. Quid fecit? Operatus est, ut fortis: passus est, ut infirmus. In uno intelligo utrumque. Video fortitudinem Filii Dei, video infirmitatem filii hominis. Accedit et aliud, quia Christus totus, quomodo eum Scriptura commendat, et caput et corpus est. « Sicut Ecclesie » caput est Christus, ita Christi corpus Ecclesia est ². » Et sola quidem ut non sit, cum capite suo totus Christus est. Habet ergo Ecclesia in se fortes, habet infirmos; habet eos qui solido pane vescuntur, habet eos qui adhuc lacte nutriendi sunt. Addo aliud, quod necesse est confiteri: in ipsa societate sacramentorum, communicatione baptismatis, participatione altaris, habet justos, habet injustos. Modo enim corpus Christi, quod nostis, in area est; postea in horreo erit. Tamen cum in area est, non recusat paleas sustinere: cum tempus advenerit repouendi, triticum a paleis segregabit ³. Quædam ergo fecit Samson ex persona capitis, quædam ex persona corporis, totum tamen ex persona Christi. In eo enim quod virtutes et mirabilia operatus est Samson, caput Ecclesie Christum significavit: in eo autem quod prudenter fecit, illorum qui in Ecclesia juste vivunt, imaginem gessit: ubi forte præventus est et incaute egit, eos qui in Ecclesia peccatores sunt figuravit. Meretrix quam Samson in conjugium sumit, Ecclesia est, quæ ante agnitionem unius Dei cum idolis fornicata fuit, quam postea sibi Christus adjunxit. Postquam vero ab eo illuminata fidem suscepit, etiam hoc meruit, ut per eum salutis sacramenta cognosceret, et ab eodem revelarentur ei mysteria cœlestium secretorum. Nam quæstio ipsa quæ continet, « De edente exivit cibus, et de forti est egressa

¹ Alias Evigila fidem. — ² Ephes. iv, 15. — ³ Matth. iii, 12.

» dulcedo, » quid aliud significat quam Christum a mortuis resurgentem? De edente utique, id est, de morte quæ cuncta devorat atque consumit exivit cibus ille qui dixit: « Ego sum panis vivus, qui de coelo descendi¹. » Quem humana exacerbavit iniquitas, et cui aceti et fellic amaritudinem propinavit, ab eo plebs Gentium vitæ dulcedinem conversa suscepit. Ac sic de mortui leonis ore, id est, de Christi morte, qui accubans dormivit ut leo, apum, id est, Christianorum processit examen. Quod autem dicit, « Non invenissetis parabolam meam, nisi arasetis in vitula mea²: » vitula hæc Ecclesia est, quæ fidei mysteria, Trinitatis, resurrectionis, iudicii pariter et regni, in fines terræ per Apostolorum et sanctorum doctrinam ac prædicationem vulgavit, et intelligentibus atque cognoscentibus æternæ vitæ præmia repromisit.

III. Sequitur autem, « Iratus est Samson, quia duxit » sodalis ejus uxorem ejus. » Sodalis iste omnium hæreticorum figuram gessit. Magnum secretum, fratres mei. Nam hæretici, qui Ecclesiam diviserunt, uxorem Domini sui ducere et abducere voluerunt. De Ecclesia enim et de Evangeliiis exierunt, qui per impietatis adulterium Ecclesiam, id est, Christi corpus in partem suam conantur invadere. Unde fidelis ille servus et amicus Dominicæ sponsæ loquitur dicens: « Despondi enim vos uni viro » virginem castam exhibere Christo³. » Et depravati sodalis tangit fideli zelo et increpatione personam. « Et » timeo, inquit, ne sicut serpens Evam seduxit, ita et » sensus vestri corrumpantur a veritate quæ est in Christo » Jesu⁴. » Qui autem sunt sodales, id est, hæretici desertores, qui sponsam Domini invadere voluerunt, nisi Donatus, Arius, Manichæus, et cætera vasa erroris et perditionis? De talibus Apostolus dicit: « Audio in vobis,

¹ Joan. vi, 41. — ² Judic. xiv, 18. — ³ 2 Cor. xi, 2. — ⁴ Ibid. 3.

» inquit, scissuras esse: alius enim dicit: Ego quidem » sum Pauli; alius autem, Ego Apollo; alius vero, Ego » Cephæ¹. » Videamus igitur mysticus iste Samson quid fecerit offensus in uxore ab alieno. Cepit enim vulpes, id est, adulterantes sodales, de quibus dicitur in Canticis canticorum: « Capite nobis vulpes pusillas, exterminantes » vineas². » Quid est, « Capite? » Id est, comprehendite, convincite, confutate; ne exterminentur Ecclesiasticæ vineæ. Quid est aliud vulpes capere, nisi hæreticos divinæ legis auctoritate revincere, et sanctarum Scripturarum testimoniis velut quibusdam vinculis alligare atque constringere? Vulpes capit, ligatis ignem caudis apponit. Quid sibi volunt caudæ vulpium colligatæ? Caudæ vulpium quid sunt, nisi posteriora hæreticorum, qui prima habent blanda et deceptoria: ligata, id est, damnata, et ignem in fine trahentia: ut eorum fructus et opera consumant, qui suis seductionibus acquiescunt? Dicit homini modo: Noli audire hæreticos, noli acquiescere hæreticis. Respondet, Quare? Numquid ille et ille non audivit hæreticos? Numquid et alius quilibet Christianus non tanta mala commisit, tanta adulteria fecit, tantas rapinas exercuit? Et quid illi contigit mali? Prima vulpium sunt, quæ seducti attendunt; et retro est ignis. Nihil, inquit, illi contigit. Numquid quia præcedit, post se nihil trahit? Venturus est ad ignem posteriorem. Putas autem quia hæretici ignem trahunt unde ardeant fructus inimicorum, et ipsi non ardebunt? Sine dubio enim vulpes, ubi messes incenderunt, et ipsæ utique arserunt. Videte ergo iudicium hæreticis retro, quomodo non vident post se. Habent blandimenta, ut mulceant, primas partes suas liberas ostendunt: in iudicio Dei in

¹ 1 Cor. i, 12. — ² Cant. ii, 15.

ligatis caudis, id est, in posterioribus suis ignem trahunt, quia improbitas præcedit poenas suas.

IV. Quod autem intravit ad meretricem, si sine causa fecit, quicumque fecit, immundus est: si autem propheta fecit, sacramentum est. Si non ita intravit ut concumberet cum ea, mysterii causa fortassis intravit. Sed concubuisse non legimus. Sequitur, « Inimici vero expectabant ad portas civitatis, ut comprehenderent eum, » cum a meretrice, ad quam intraverat, fuisset egressus¹. » Ille vero dormiebat. » Videte quemadmodum non scriptum est, quia mixtus est meretrici; sed scriptum est, quia « Dormiebat. Ubi exurrexit, inquit, media nocte » exiit, et abstulit portas civitatis ipsius cum seris, et » easdem portas levavit in cacumen montis, et ab Allo- » phylis teneri non potuit². » Portas civitatis, quibus ad meretricem intravit abstulit, et in montem levavit. Quid est hoc? Infernum et amorem mulieris, utrumque Scriptura conjungit³. Inferni imaginem tenebat domus meretricis. Recte pro inferis ponitur: quia neminem repellit, et omnem intrantem ad se trahit. Agnoscimus hoc loco Redemptoris nostri opera, postquam Synagoga, ad quam venerat, a se per diabolum separata est, posteaquam decalcavit eum, id est, in loco Calvarie crucifixus, ad inferna descendit; et inimici custodiebant locum dormientis, id est, sepulcrum; et capere volebant quem videre non poterant. Ille autem dormiebat ibi. Hoc ideo dixi, quia vera mors erat. Quod dictum est, « Media » nocte surrexit; » hoc significat, quia in secreto surrexit. Aperte enim passus est; solis autem Discipulis et certis quibuscumque, cum surrexit, manifestatus est. Ergo quod intravit, omnes viderunt; quod surrexit, pauci cognoverunt, tenuerunt et palpaverunt. Tollit tamen

¹ Judic. xvi, 2. — ² Ibid. 3. — ³ Prov. xxx, 16.

portas civitatis, id est, aufert portas inferni. Quid est portas inferni tollere, nisi mortis imperium removere? Recipiebat enim et non remittebat. Quid autem fecit Dominus noster Jesus Christus? Ablatis portis mortis, ascendit in cacumen montis. Novimus enim eum et resurrexisse, et in coelos ascendisse.

V. Quid est autem quod in capillis virtutem habebat? Et hoc, fratres, diligenter attendite. Virtutem non habuit in manu, non in pede, non in pectore, non in ipso capite; sed in capillis, in crinibus. Quid sunt capilli, quid comæ? Et nos videmus, et interrogatus Apostolus respondet nobis: « Coma velamentum est¹. » Et in velamento Christus habebat virtutem, quando umbrae veteris Legis eum tegebant. Coma ergo Samson in velamento erat; quia in Christo aliud videbatur, et aliud intelligebatur. Quid autem sibi vult, quod proditum est secretum, et decalvatus est Samson? Contempta est Lex, et passus est Christus. Christum enim non occiderent, si Legem non contempsissent. Nam noverant et ipsi quia eis Christum non licebat occidere. Dicebant iudici: « Nobis » non licet occidere aliquem². » Decalvatus est Samson, revelata sunt condensa, remotum est velamentum; et Christus qui latebat apparuit. Capilli autem redivivi caput vestierunt: quia Judæi nec resurgentem Christum credere voluerunt. Fuit quidem in molendino cæcatus, fuit in domo carceris. Domus carceris vel molendinum, labor est hujus sæculi. Excæcatio autem Samson illos indicat, qui infidelitate cæcati Christum nec virtutes operantem, nec ascendentem ad coelestia cognoverunt. Cæcitas ergo quam intulerunt, cæcitatem Judæorum significabat. Christus autem a Judæis et comprehensus est et occisus: sed magis interficientes occidit. Adduxerunt ergo eum

¹ 1 Cor. xi, 15. — ² Joan. xviii, 31.

inimici, ut illuderent ei. Jam hic imaginem crucis attendite. Expansas enim manus ad duas columnas, quasi ad duo ligna crucis extendit; sed adversarios suos interemptus oppressit, et illius passio interfectio facta est persequentium. Et ideo Scriptura ita concludit: « Plures » mortuus occidit, quam vivus occiderat¹. » Quod mysterium in Domino nostro Jesu Christo evidenter impletum est: redemptionem nostram, quam vivens minime celebraverat, mortuus celebravit, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO CCCLXV².

De versu Psalmi xv. Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum, etc.

I. CANTAVIMUS, et diximus: « Benedicam Dominum: » utinam corde, non ore tantum: nam si ore et non corde, sordescit laus Domini in ore peccatoris³; nec sibi prodest oris confessio, si non sit intus charitatis professio. Videte, fratres: non est charitas virtus oris, ibi sedem figit, ubi pulchra est amica sponsi. Ubi autem hæc pulchritudo? « Omnis gloria filiæ regis ab intus⁴. » Non est aliud ea gloria quam pulchritudo, non est aliud ea pulchritudo quam charitas, non est aliud charitas quam vita. Ergo ut vivas, ama. Si amas, pulcher es: amor bonum, amor pulchrum. Si absit illud pulchrum, non vivis; speciem quidem habes, sed non intus. Reclu-

¹ Judic. xvi, 30. — ² Alias 28 inter Vignerianos. — ³ Eccli. xv, 9. — ⁴ Psal. xlii, 14.

datur sepulcrum illud tantis fultum columnis, effringatur marmor; quid aliud occurret quam horrendum cadaver, ossa foetida, cineres, vermes? Est itaque species, sed tegit mortuum, ad aspectum cuius horrescis, fremis. Putas autem mortuus dicat: « Benedicam Dominum? » Imo teste Scriptura: « Non mortui laudabunt te, Domine, neque omnes qui descendunt in infernum¹. » Aperi Evangelium, audies Dominum increpantem et dicentem diabolo: « Obmutesce². » Quare? « Quia non » mortui laudabunt te, neque omnes qui descendunt in » infernum. » Nemo eum laudat, quem non amat; aut si inimicus laudat, virtutem amat, quam in inimico laudat. Qui peccat, inimicitias exercet cum Deo: neque igitur Deum laudat, nec virtutem Dei laudat: quia laus aliquod bonum est, quod non cadit in peccatum. Qui aliquem laudat et mentitur, calumniatur, aut irridet potius quam laudat. Aufer a corde charitatem, solum superat mendacium. Vis ut mendacium laudet veritatem, et inde Deus sumat elogium, unde proficiscitur blasphemia? Non magni ducunt sapientes, qui ab insanis et malis laudantur: laudabitur Deus ab impuro et impudentissimo corde, a blasphema et amentissima mente? Dic ergo: « Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum. » Insanus non es, sanatus es, intellectum habes: lauda Deum tuum, qui tribuit tibi intellectum, qui præstat oculum: intellectum, ut capias; oculum, ut aspicias; capias quanta sit latitudo et longitudo amoris Dei, aspicias in auctorem et consummatorem fidei; capias charitatem, aspicias Christum; charitatem, ut ames; Christum, ut benedicas; et amando et benedicens cognoscas Dominum, qui tibi tribuit intellectum; et cognoscendo vivas: quia, « Hæc est vita æterna, ut

¹ Psal. cxiii, 17. — ² Marc. i, 23.

» cognoscant te solum Deum, et quem misisti Jesum
» Christum¹. »

II. Sed unde, quaeso, tibi intellectus iste? Veniet aliquis de transverso, et dicet: Qui naturam dedit, dedit intellectum; bona natura, bonus intellectus; hanc bonam sortiar, sufficit: neque enim intellectus erit degener; et inde benedicam Dominum, unde mihi tribuit intellectum, hoc est, a natura. O haeretice, ergo bonam sortitus es naturam? Taceat Apostolus et confundatur: « Non » quod volo, inquit, bonum hoc facio²; » et tamen bonam sortitus est naturam, et in hac bona natura, bonum quod vult agere, non potest agere. Vult, desiderat, conatur: vult infirme, desiderat incassum; conatur frustra; et contra quod vult, quod desiderat, quod conatur, bonum hoc non perficit. O bonam naturam, cujus imbecilla voluntas, irritum desiderium, conatus inutiles! Partes suas agant philosophi, et maximam tibi gratiam habebunt, qui tam gratuito bonam eis naturam indulges. Quid inde? Noverunt coelum, noverunt terram: noverunt mare, abyssos rimantur, abstrusa naturae scrutantur, sciunt rerum discrimina, differentias, essentias; de his omnibus rationem reddunt; quid inde? Perge, dic amplius. Post tot tantaque deficiunt, nec sicut Deum glorificaverunt, et in cogitationibus suis evanuerunt, et insipientes facti sunt, cum se sapientes arbitrarentur, et mutaverunt similitudinem Dei in similitudinem vituli comedentis foenum, et effusi sunt in errore Baalim, et occaecavit eos Deus saeculi, et traditi sunt in ignominiosas passiones, et similes facti sunt iis quae adorabant³. Et tamen bona natura gaudebant, et per naturam intellectu. O insane, vides an haec natura tribuat intellectum, quo Deum benedicant? Quin potius tribuat intellectum, quo

¹ Joan. xvii, 9. — ² Rom. vii, 13. — ³ Rom. i, 21-25.

Deo maledicant, et adversus Creatorem exurgant? Dicite potius, fratres: « Benedicam Dominum, qui tribuit mihi » intellectum: » nisi tribuisset, non intellexissem; nisi intellexissem, nunquam benedixissem: intellectum tribuit, oculum dedit. Caeca natura, quo ipsa caret non praestat. Fac tibi intellectum, et te facies caecum: Lumen quod in te est, tenebrae sunt. Dic ergo: « Illumina » tenebras meas, ne unquam obdormiam in morte¹. » Quid est obdormire in morte? Aliquid a natura sperare, brachium suum carnem facere, sibi ipsi intellectum fingere: haec qui fecerit, non tantum in morte est, sed obdormit in morte, plus quam quatruiduanus est, plus quam foetet. Si tantum in morte esset, suscitari posset: sed in ipsa morte plus quam ferreum somnum dormit, in ea requiescit. Actum est de eo.

III. Sed vis scire quid egerit is, qui bonam sortitus erat naturam? Dixit-ne ut tu: In bona natura, bonus mihi est intellectus, et qui unum tribuit, alterum non negavit? Allidamus scorpium, conteramus, obstruatur iniquitati os suum. Lege: « Sortitus sum animam bonam². » Perge, audiamus qualem nactus fueris thesaurum, qui fortasse vertetur in carbones, et utinam in carbones qui super caput tuum congesti absument superflua. « Et cum essem magis bonus, veni ad corpus incoquinatum: et ut scivi quod non aliter continere possem, » nisi Deus det, et hoc ipsum erat sapientiae, cujus esset » donum cognoscere; conveni Dominum, et deprecatus » sum³. » Verissime sortitus es naturam bonam, quis neget? Nam et diaboli natura bona est, et omnia quae Deus fecit, bona sunt: sed in hac natura licet bona, tu sapientem intellectum habebis, quo possis abstinere a concupiscentiis et desideriis, quae militant adversus ani-

¹ Psal. xii, 4. — ² Sap. viii, 18. — ³ Ibid. 20, 21.

mam, si Deus non dederit? Disce, hæretice, disce tandem. Et scivi quod non aliter continere possem, nisi Deus det: et in hoc præcipuum sapientiæ, quæ tota est intellectus, scire unde contineas, et non aliter contineas nisi a solo Deo. O egregiam naturam, quæ a nullo abstinere potest, nec aliter potest, nisi ut ruat, si Deus non dederit intellectum, quo non ruat! Cantemus ergo, fratres, cantemus: «Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum,» dedit naturam, dedit intellectum; sanavit naturam, sanavit intellectum. In utroque pius Samaritanus misericordiam exhibuit, descendit, alligavit vulnera, vino quod intelligimus, tersit, curavit, in stabulum tulit, hoc est, in Ecclesiam, hospiti commendavit. Quali hospiti? Spiritui sancto Ecclesiæ sanctæ inhabitatori. Is accepta moneta, sed quam conscisso sacco effudit qui pro miseris solvit, oleo suo, unguento suo, vulnera naturæ jacentis et expirantis sanavit, et eodem oleo quod accendit, tenebras meas illuminavit, et intellectum lucidum fecit. Hoc si non credideris, non tibi erit Samaritanus, et peribis in vulnere, qui medentis manum renuis admittere.

IV. Interrogentur Apostoli, et dicant quis in illo quinquagesimo a resurrectione Domini die tribuit illis intellectum? An fortassis excitaverant illi strepitum terribilem, quo concussus est locus, in quo expectabant promissa Patris? Fortassis accenderunt illum supernum ignem, quo toti ardebant? Fortassis linguas illas ignitas ipsi creaverunt? Fortassis ipsi divina illa munera, ex quibus est intellectus, sibi procuraverunt, et in se secundum desideria cordis effuderunt? Hoc qui ait, nullam in hoc sacro quinquagenario partem habet; nec accipit intellectum, qui secundum naturam dari putat intellectum. Quando ergo datus est intellectus, nisi quando et datus

est Spiritus? Agamus simul, jam confunderis, jam erubescis; et utinam ita confundaris ut ædificeris, ita erubescas ut glorificeris. Quid est Spiritus sanctus, nisi promissum Patris munus, nisi Filii donum? Si promittitur, habes a quo promittitur; nam quæ promittuntur, extra nos sunt; et promitteretur frustra quod aut in potestate nostra esset cum promittitur, aut cum liberet possideretur. Hoc tibi promitto, quod non habes; et in me est cum promitto, ut in te descendat quod promitto. Est etiam Spiritus sanctus donum, et super omne donum, et quod nulli debetur donum, et quod gratis tribuitur donum. Natus est Christus, et in præsepio qui piorum jumentorum esca fieret, reclinatus: tamen sitim, lassitudines passus est, a suis venditus, a Judæis traditus et accusatus, a Gentibus flagellatus, spinis coronatus, crucifixus, saxo tandem inclusus: quorsum hæc omnia? Ut hoc tibi emeret donum, quod postea credenti dispensaret; aut potius dispensaret, ut crederes. Nam nisi prius dedisset, neque ante, neque post credidisses. Unde si a natura donum hoc habes, inanem reddis mortem Christi, passionem, et crucem. Frustra enim moritur, ut tibi acquirat quod in te est, et donet quod possides. Redde Domino præsepiti humilitatem, redde crucis maledictionem, redde profusi sanguinis copiam, incassum hæc omnia: tibi sufficis, inania hæc omnia; dives es, et in divitis naturæ bonis computas intellectum, quem dedit natura, non gratia, et cujus non es debitor Creatori, nisi in quantum naturam tribuit, quæ tibi intellectum fecit.

V. Agnoscis, ut puto, errorem; et utinam emendent te renes tui, ut melius agnoscas, et agnoscendo petas, et petendo obtineas spiritum intellectus et consilii et timoris, quo sapientior evadas, quo fias cautior et Domino subjectior. Hæc, fratres, etsi non tractarem, alius tamen

esset qui vos erudiret: et apud vosmetipsos tractatores essetis. Si enim, quod avertat Deus, in tam crassum et stupidum errorem prolapsi essetis, ut a natura vobis intellectum tribui putaretis, quem a sola gratia et misericordia Dei habetis, emendarent vos renes vestri, et clamarent: « Quare ascendunt cogitationes hujusmodi in » cor vestrum¹? » Unusquisque se ipsum consulat, se ipsum palpet, scrutetur, nec se quæsierit extra; interroget renes suos, et dicent illi, fuisse legem in membris meis contrariam legi mentis meæ²; pronus sum ad omne flagitium, ita me obruunt concupiscentiæ fluctus, ut quotidie mergar, et in profundum peccatorum ruam. Ascendit invidia, ascendit superbia, ascendit luxuria, agmine facto miserum petunt: si Charybdim declinaverim, Scyllam incurro; si libidinem propulso, iræ succumbo; si non me domat avaritia, cædit ebrietas; si rapinis abstineo, manum et viscera pauperibus claudio; si calumniis aures obduco, mors intrat per fenestras, hoc est, per oculos libidinum et voluptatum incentiva haurio; denique si rimam unam obturo, centum patent, quibus accipiam inimicum imbrem, et tandem faticam. Hæc sunt quæ apud te tractant renes tui, et propria infirmitate conscii erudiunt te, increpant te, emendant te, et usque in noctem. Qualem noctem? Conscientiæ tuæ caliginosæ, cujus tenebris involutus velles, si posses, his quasi clypeum adversus lumen veritatis obtendere, et de fortitudine tua bene sperare. Sed emendant te renes tui. In renibus et in lumbis robur³, ut est alicubi in Scriptura: sed quandoquidem adeo elumbes sint lumbi tui, adeo flaccescentes renes tui, erudiunt et dicunt: Si in renibus, unde est fortitudo, tanta est debilitas, tanta infirmitas, quid de cæteris fiet? Cum nos ergo erudierint lumbi nostri, et

¹ Luc. xxiv, 38. — ² Rom. vii, 23. — ³ Job. xl, 11.

docuerint quam vana sit salus hominum, quid superest, nisi ut succingamus lumbos nostros, ut non diffluant? Quando apud nos tabulata nostra, aut nimia vetustate, aut nimio calore, aut tempestatum impulsione, vel alia quapiam de causa dehiscunt, illa statim clavis et nervis compingimus: hoc fiat de lumbis tuis, hoc est, de fortitudine tua; laxantur, ruunt, faticunt, solvitur tota compago; habes clavos in crucifixo, fortiter impinge, et tanto melius, quanto profundius; noli ponere labanti, ut sustentetur, sic firmabitur compago resoluta. Habent clavi crucis, quo jacentes erigant, quo debiles restituant, quo labentes retineant. Impelle, tunde, usque ad medullas, usque ad ipsam animam, ex hac emendatione sanaberis, et sanatus dices ad Dominum: « Fortitudinem » meam ad te custodiam¹: » ex te fortitudo mea, ad te fortitudo mea. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CCCLXVI².

De Psalmo xxii. Dominus regit me, et nihil mihi deerit.

I. PSALMUM vobis, dilectissimi, qui ad Christi baptismum properatis, in nomine Domini tradimus memoriæ collocandum: cujus necesse est, ut mysterium, illuminante divina gratia, exponamus. Hic enim Psalmus specialiter reformationem lapsus humani generis, et sanctæ Ecclesiæ disciplinam, simulque continet sacramenta. Pateant igitur silentio aures cordis vestri ad audiendum, et totius intentionis paratos sulcos verbi semen inveniat:

¹ Psal. lxxviii, 10. — ² Alias 9 ex Sirmonianis.